

ESTUL ROMÂNIEI

Ziar cotidian independent Românesc în Oradea-Mare.

ACTIVITĂȚI și ADMINISTRATIA :
la Francisc Deák No. 2.
Telefon 10-02.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ.

ABONAMENTE :

Pe un an . . . . . 450 Lei
Pe trei luni . . . . . 120 Lei
Pe una lună . . . . . 45 Lei

RĂVAȘ

Basarabia este la ordinea zilei în ședințele Adunării Deputaților. Bunul profesor basarabean Halippa cere în cauza învățătorului ucis cu 2 Basarabia. Deputatul Tornov, — românesc necunoscut, — acuză ucii, fost comuniști primejdioși, deputatul mental lamandi, cere anchetă, fiind cunoscuți ca buni români.

Într-un chaos provenit de situații anormale. Le convine să fixeze în culori stridente convingeri cari nu au baze după noi, cât politică!

Politică. Iată joc straniu și sfidător a tot ce e bun omenesc. Va răspunde Ministrul Interne Văltoianu cu documente, că a fugi în fugă. Și trei suflete sau pierdute rămăne în urma lor întotdeauna neduse, oare nu era mai folositor, să rămână în viață, în rândul milioanei, cari pierși nu pot dori altceva, decât pace și bunăstare tuturoa!

***

Funcționar ori slugă, te întreabă, ce vezi indivizi, cari nu-și păstrează pacea de om. Înțelegem și-l acceptăm de subordonare. Din contră, prețurile dela funcționar, disciplina sufletească și punere. Dară nu cunoaștem supunere precum ne scârbim de servilism. Un anturaj, poartă în taler subordonarea și ma de cartofi ori spanac? Altul cere, serveste cu portocale! Ambele specii prezintă un spirit de demoralizare, disonant.

Sunt bune vedeți serbările cu lume. Ele își au învățăturile lor. Spectacolul inteligent tace, observă și fixează, rămânând de figuri devenite păpușă.

***

Arad—Oradea-Mare este linia ferată care a încheiat cercul dela frontieră. Ideea a fost discutată în capul acelora, cari au cunoscut primul rând importanța ei strategică. Căpitanul Vânătorilor din Oradea a zămislit linia cu Consiliul Dirigent! Au contribuit la guvernare, perindate de atunci. Dar atenția Ministerului Comunicațiilor de astăzi a rămas nepăsătoare. E prima clădire de linie ferată în Ardeal după războiu.

Denotă muncă, iubire de Neam și Patrie. Sărbătorește cultura. De aceea a fost mai mare, peste toate, manifestația țărănimii în drag românească, în această zi.

INAUGURAREA LINIEI FERATE CHIȘINEU—SALONTA-MARE

În numărul trecut am anunțat, că cea dintâi cale ferată construită în Ardeal dela război, la insistența Ministerului Comunicațiilor, s'a terminat. Ideea concepută de Corpul Vânătorilor, General Moșoiu, cu șefii Consiliului Dirigent, a aflat consimțământul tuturor guvernelor și a succes, că Moșoiu, ca Ministru s'a înfăptuiește aceea ce a conceput ca General. Accentuăm aceasta, fiindcă avem convingerea, că fără insistența lui, construirea definitivă nu ar fi urmat în timp relativ atât de scurt.

De patru ani populația județelor Arad și Bihor așteaptă, să fie reînchegată prin mehanismul culturai moderne, de patru ani Banatul pentru noi era o țară departată, ca Basarabia.

O zi istorică a devenit ziua de 23 Mai, și alipirea sinceră manifestată de țărănimia noastră vâjnoasă pe întregul drum, în mod falnic impunător, a fost mulțumita cea mai prețioasă a tuturor, pentru munca ce au depus. Această țărănimie n'am văzut-o mai frumoasă dela anul 1919 încoace. Banderiile împinglicate, cu covoarele și scoarțele, ce le acopereau, în soarele cald, strălucitor, au dat un deosebit aspect pictoresc. Stegulețele fixate pe lăncile lungărețe, au dat impresia unor escadroane, ca scoase din pământ. Ne închipuim cât de majestooasă putea să fie sărbătoarea, dacă luau parte la ea și conducătorii vechi ai poporului din aceste ținuturi.

Am văzut acești călăreți ca și când ar fi turnați în bronz, fără șee, pe caii stepelor apropiate de Ungaria, și am câștigat din nou convingerea, că aici este viitorul neamului românesc. A fost un gest frumos din partea Prim-Ministrului, că a onorat cu prezența sa baștina Țării.

Acest popor nu știe de politică, de căteori este vorba de cinstea aleșilor săi.

Gară de gară, trenurile speciale stau rând lângă olaltă, oamenii vin, ca la ospaț, să dea

onorul convenit Prim-Ministrului și locșitorului Generalul Moșoiu.

De dimineața trenul nostru special a plecat spre Nădab. La orele 6 am părăsit gara Oradea și am trecut cu trenul ca prin o grădină sădită de-alungul cu floarea roșie de mac. La Salonta se observă trecerea pe linia nouă. Vagonetele se leagănă, linia nu este pe deplin așezată. Urme de pământ ridicat, de-alungul, stațiile cu căsuțe din lemn pompos decorate, cu drapele naționale și ghirlande verzi cu flori.

Pe lângă linie era vizibil serviciul Siganranței, încât și iepurii au trebuit să se retragă spre vizuinele lor! Așa ajungem la Nădab unde curgea din drumurile de pe toate părțile țărănimia, cu mic și mare în căruțe, pe jos și călare, cu muzicele și fanfarele notorice țigănești.

Femeile în portul lor deosebit cu crinoline largi, și banii agățați la gât; bărbații cu cămașa până deasupra genunchilor cu broderii în alb pe față fină, cu motive șvabești-croate, cu pruslicul scurt și negru, după cum le este „cabatul“ în ținuta deschisă, apoi călăreții cu cizme, iar ceialalți cu izmenele albe, fine și largi. La Nădab s'au construit două tribune, unde grupul orașanilor este fotografiat deosebit. Cu noi este d. proc. gen. Fildan, Dr. Gh. Popa, Dr. Șuta, Ille preș. la Curtea de Apel, col. Castano, col. Teodorescu, prim-jurisconsult Dr. Șimonca, director Șaiteanu, director Alexandrescu, dir. Barbu, I. Fetu, Prim-medic dr. Popoviciu, farmacist Păcală, Șt. Mărcuș, Dezideriu Fehér, G. Erdős, și alții. Lângă tribună iau loc cercetașii, corul școalelor, iar pe tribună în odăjdii, preoții, în frunte cu vrednicul protopop Dr. Barbu din Chișineu, ca un arhieru.

La 1 Sept. 1921 s'a început lucrările, și au durat până la 23 Mai 1923. Spesele au consumat suma de 50,000.020 Lei, reduse fiind prin construirea podurilor provizorii din lemn peste Crișul Negru și peste Crișul Alb. Altfel costa un singur pod aproape atâta ca întreaga linie.

Inginerii Pascu și Imbăruș au fost autorizați cu executarea lucrărilor, eșite dela Direcția Generală construcții din C. F. R. de sub conducerea directorului general Baiulescu; și inginerii Cotârță și Roșianu au lucrat trasele liniei.

În lungul liniei dela Nădab până la Salonta-Mare s'au construit 63 poduri și treceri mai mici. Podul peste Crișul Negru are o lungime de 141 m. pe 8 picioare, grinzi 30/25 cu 11.60 lungime, traverse de fier 17/40. Podul peste Crișul alb are o lungime de 112 m. 80 cm. În executarea lucrărilor au luat parte inginerii din Oradea-Mare Szály Eugen, Altnöder Andreiu și Pikó Ioan.

La orele 8.30 pleacă trenul special din Arad și la 9 și jum. sosește cu automobilul d. deputat colonel Negulescu din comisia specială C. F. R. la Nădab.

La orele 10 sosesc trenurile speciale din spre Arad. Primul tren acela al Prim-ministrului este condus de 2 mașini împodobite cu flori. Ceremonialul începe, Miniștri I. C. Brătianu, Constantinescu, Văltoianu, Moșoiu, Cosma iau loc pe tribună în jurul lor asistența sosită în număr mare dela Arad, și personalul C. F. R. în frunte cu d. secretar general Tancred Constantinescu și d. director general Baiulescu. Trenul se pune în mișcare, după obiceiul ve-

(Urmarea în pagina 2-a.)

Sfidare ori inconștientă

Am remarcat și noi în numărul din urmă că, artistul pictor Szenes Fülöp, acela care a primit dela publicul românesc, după arta lui mii și mii de Lei în onor, și care a avut tot sprijinul autorităților românești, după aproape 4 și jumătate ani de traiu în țara noastră, s'a reîntors în țara lui, — la Budapesta.

Declarațiile, cari le-a făcut în clubul „Otthon“, înaintea ziaristilor budapestani, și cari, — Vă închipuiți, — au fost viu comentate de întreaga presă, vor produce și la noi sentimente de aversiune față de astfel de elemente și vor justifica credința noastră, că este bine să se selecționeze elementele care, ca artiști, după războiul mondial au aflat apăpost la noi.

El spune: „Am plecat din Budapesta pe timpul ocupațiunei românești, fiindcă nu mi-am văzut asigurată, susținerea atelierului meu. Am muncit un an la Satu-Mare, de atunci încoace în Oradea-Mare. Anul trecut am organizat o expoziție pentru azilul femeilor maghiare și prin aceasta am produs un venit curat de 100.000 Lei. La chemarea d-lui Octavian Goga am plecat la București. Am găsit o absolută neînțelegere față de artă. În România nu este teren, pentru dezvoltarea sentimentului artistic.“

De aceea nu am reflectat la chemarea Ministrului Banu, ca să ocup o catedră de profesor la Academia de arte din București.

Până aci! Dar, este destul, pentru ca să înțelegem cu cine am avut de făcut. Primit la noi a fost mai aproape de sufletul lui ca sosind la Budapesta să se justifice. Și s'a justificat, în modul cel mai potrivit caracterului său hibrid, în mod josnic.

Vom învăța să ne cunoaștem oamenii? Ministerul Cultelor și Artelor va vedea, ce este de făcut? O acțiune se impune!

Abonați-vă la

„Estul României“

TEATRUL „REGINA MARIA“ IN SENAT

chiar în țara noastră, se taie panglica tricoloră fixată deacurmezișul șinelor și linia este deschisă.

Răsună șesul depărtat de urări și chiuituri, iar trenurile se pun în mișcare mai departe spre Salonta-Mare.

S'a vorbit, și accentuat munca și prețul ei la contribuția în cultură. S'a vorbit către poporul adunat din toate satele învecinate. La orele 10 și jum. pleacă trenul spre Oradea. Podul peste Crișul Alb desparte la stația Tămășda județele Arad și Bihor. Aicea așteaptă d. General de divizie Marcel Olteanu cu prefectul județului Iulian Peter

Trenul stă în toate garile la Livada, Zerind, Ciumeghiu, iar prim-ministrul primește la fiecare loc cu dragoste florile și urările depuse de populația adunată. Corurile școlilor eșite în haine sărbătorești cântă în tot locul.

La Salonta-Mare în fruntea autorităților salută protopopul Dr. Roxin și primpretorul Dr. Greavu. Aici rămâne Prim-ministrul și își ia calea cu automobilul spre Brad.

Dela Salonta până la Oradea a mai stat trenul în două locuri, la Leș și Ioșia. Aici a primit delegațiile Ministrul Moșoiu.

La orele 2 a sosit trenul în gara mare din Oradea-Mare. Gara era ticsită.

Ministrii Moșoiu, Cosma, Constantinescu, Văitoianu primesc delegațiile, apoi pleacă lumea în un șir lung de trăsură și automobile la Cercul Catolic unde s'a servit un banchet gratuit, pentru 300 persoane. Au luat parte delegații din Arad și autoritățile, intelectualii invitați din Oradea-Mare. Era pe aci ca să rămână Prefectul, Primarul, ziaristii români fără loc. Au servit la masă chelnerii și unii dintre funcționarii prea devotați.

Ministrul Văitoianu a rămas în gară, și la orele 4 a plecat cu automobilul orașului spre Arad înapoi! — De ce? Noi nu o știm!

La banchet s'a vorbit mult începându-se dela Mihai Viteazul până la celea 800.000 suflete s'a răsfoit istoria. S'a vorbit puțin despre aceia, cari au avut merite în concipiarea ideii. S'a vorbit prea puțin despre muncitorii intelectuali și fizici a lucrărilor.

Era aproape ca pe la banchetele notorice de pe timpuri de pace!

La orele 7 Miniștrii au plecat mai departe. Noi suntem mulțumitori și recunoscători, că spiritul vremurilor a învins.

Prin cultură și muncă, am ajuns la faptele binecuvântate de toți, la expresiunea cea mai demnă a individualității noastre.

Cinste și laudă în munca depusă.

Senatorul Bianu și-a ridicat cuvântul în Senat contra situațiunii culturale-teatrală din Oradea-Mare. Reproducem din „Universul“:

Dr. V. Bianu întreabă pe d. ministru al artelor și cultelor, dacă știe ce se petrece în Oradea-Mare cu teatrul orașenesc. Acest teatru unguresc, românii n'au fericirea să-l frecventeze, spre a auzi dulcea lor limbă maternă, căci nu este în acest oraș nici o trupă românească care să joace.

Actualul director al teatrului, ungurul Parlagy, își bate joc de tot ce este românesc. Dacă se duce vre-o trupă românească la acest teatru, el îi precupește sala teatrului în mod cât se poate de jignitor, iar când se dau reprezentații în românește, el scrie articole în ziarele ungurești, prin care dă să se înțeleagă că teatrul românesc n'are ce căuta acolo.

Așa, la concertul d-nei Cela Delavrancea, publicul nostru a trebuit să aștepte la intrările teatrului, fiindcă directorul nu s'a grăbit să le deschidă *Valachilor*, iar la protestările acestora, le-a adus insulte.

Astfel stând lucrurile, d-sa roagă pe d. ministru al artelor să binevoiască să dispună instituirea unei anchete, în urma căreia să nu se mărginească numai în a pune la locul său pe acest director neomenos, ci să facă astfel, ca teatrul din Oradea-Mare să devină o cetate sufletească și pentru români, organizând o trupă română, chiar cu riscul ca ea să joace în fața unei săli nu tocmai pline, un an doi, până când se va desvolta și gustul românilor instrăinați de vitregia timpurilor pentru limba și literatura română.

Spre a sprijini informațiunile pe care le dă, Dr. V. Bianu reproduce cele scrise de d. Corneliu Moldoveanu, președintele soc. „Scriitorilor români“, în ziarul „Universul“, vorbind despre chestiunea teatrului maghiar din Timișoara.

Informațiile aceste se bazează pe date bine precizate.

Să justifice din nou acțiunea concepută de noi. Tot mai evident să poate stabili că, dorința de teatru românesc, la frontiera de Nord, nu este dorința unor singuratici, și nici nu este mijlocul prin care ar dori să se îmbogățească unii particulari, — ci este o chestiune de importanță generală culturală, este mijlocul prin care trebuie să ne facem consolidarea.

Acest lăcaș al culturii, teatrul „Regina Maria“, va servi în lumea nouă de scena, pe care se va proslăvi genul nou a înțelegerii și a colaborării tuturor elementelor de ordine civilizată în Stat. De aceea în Oradea-Mare va trebui să fie înțelegătoare cultura-civilizația conaționaliilor noștri, și de aceea va trebui ca mâna întinsă de noi, cu sinceritate, să fie primită cu aceeași convingere și în acelaș scop. Disciplina sufletească, va coordona interese, cari se pot admite în propagandă justificată între alte împrejurări, decât admit principiile de generozitate constituțională a Statului român.

O mai largă explicare a principiilor, decât s'a dat mișcărilor culturale noi, nu se poate chibzui.

Atunci când pleci la un drum peșce ca bun român, cu oareși-careva nedumesciționează singur la teatrul de aci, 16 artiști, a căror situație de cetățenie, nici până, este pe deplin clarificată.

Artiști străini, veniți din Budapește debuturi succese la teatrul local, dar român nu este invitat. Piese românești în ungurește, predate la Cluj, Sătmăș, necunoscute. Directorul a ținut să monteze piesă „Scrisoarea pierdută“ de Caragiale, ca să încriminăm! Dar precizăm fapte cari se va face bine.

De aceea va trebui, ca rezolvată de stiunea concesiunii teatrelor din Oradea-Mare și Timișoara, să se încredințeze conducerea lor, cari și până acuma au dat dovadă știință și înțelegere.

Precum era de prevăzut, Directorul desminte afirmațiunile Domnului Senat prin o telegramă adresată Directorului Directorilor maghiari.

Confirmăm din nou din partea românilor din Oradea-Mare nu au teatru decât reprezentațiile românești a trupelor pagandă.

Confirmăm că, Directorul maghiar întotdeauna, pentru răscumpărarea reprezentațiilor românești.

Confirmăm că, în stagiunea anului trecut „Regina Maria“ a primit subvenții — at Primărie — pentru diferitele trupe în 250.000 Lei.

Confirmăm că, Directorul maghiar ziderat cererea intelectualilor români, președintelui teatrală la congresul advocaților, obligat a da reprezentații cu artiști de naș română.

Confirmăm că, cu ocaziunea prezentării rilor români, trupa maghiară a jucat o veche, — scandalizați fiind scriitorii aflați de audite.

Confirmăm că, deși cenzura a adm s'a revoltat bunul simț a intelectualilor, tendențioase și de figurația operetelor rep, la începutul sezonului teatral al anului ac

Confirmăm că Direcția teatrului mag opus ca, teatrul să fie pus la dispoziția tațiilor organizate de școli, barou.

Confirmăm că, Directorul maghiar nu tract nici astăzi cu orașul Oradea-Mare proprietate este teatrul.

Confirmăm că, Societatea română a Concertul Delavrancea și nu a putut în sală.

Confirmăm că, acești reprezentanți, întotdeauna tot concursul autorităților conș — și că după puțină au fost sprijiniți în lor atât prin mijloace materiale, cât și prin morale.

Confirmăm atâtea de toate, despre vorbit, și încă vom vorbi, și cari dau de lipsă de înțelegere și de căi opuse credinț zentată de cultura românească.

Confirmăm că, organul de control, teatrală nu-și poate exercita dreptul de neavând locuri la teatru.

Mai zilele trecute s'au prezentat d-lui Președintelui comisiei teatrale, delegații maghiari, cerând o clarificare asupra situa trului. D-l Mărcuș nu s'a simțit în drept punde, fără consultarea Primăriei. A cond gația la Primărie.

D-l Gróf repr. artiștilor dela teatrul la Congresul din București, — care congres loc, în Vinerea și Sâmbăta aceasta, va pr ministru Banu în numele Primăriei cereș șului, pentru rezolvarea problemei teat, Oradea-Mare.

Totodată d. Gróf va prezenta preș Directorilor maghiari o adresă a Directorului din Oradea-Mare, în care acela de a 10-a or de teatru.

De aceea d. ministru al Cultelor și nu va putea răspunde interpelării Senatorului, altfel, decât acționând, liber de influență și apărând drepturile conștiinței românești, or, prima trupă mixtă, română la Oradea-M subvenția cuvenită din partea Statului.

Discursul Canonicului dr. Iacob Radu la 10/23 Mai

Publicăm mai la vale discursul Prelatului papal-canonic Dr. Iacob Radu rostit la recepțiile ținute în sala Primăriei orașului Oradea-Mare la 10/23 Mai cor.

Două însușiri prea alese, ca și două margăritare scumpe formează podoaba sufletului omenesc: credința în Dumnezeu și iubirea de patrie. Aceea îl leagă pe om de Dumnezeu, ca de ziditorul și scopul din urmă al său, aceasta de pământul, de țara unde a văzut lumina zilei și e menit să-și petreacă viața pământească.

Biserica creștină, deși menirea ei este de a fi călăuză și povața omului spre viața curată a sufletului, ca o mamă prea bună ce este, nu a întrelăsat de a purta grije și de viața pământească a fiilor săi, îndemnându-i să cultive în sufletele lor toate virtuțile cetățenești, între cari strălucite iubirea de neam și patrie. De aceea vedem că cei mai buni și mai evlavioși creștini au fost pururea cei mai înflăcărați patrioți.

Indeosebi biserica noastră română unită pe care am onorifica însărcinare de a-o reprezenta aici, din momentul în care strămoșii noștri, întrezirind că s'a întors roata lumii căci dela apus vine acum lumina sufletelor și nu mai mult dela răsărit, si-au îndreptat ochii spre leagănul neamului Românesc spre Roma, și'a ținut de cea mai sfântă datorință ca alături de dreapta credință să cultive în inimile fiilor săi și cea mai desăvârșită iubire de neam.

Cea dintău scânteie de neînfricat patriotizm românesc a scăpărat din cuvintele martirului Arhiepiscop Inocențiu Micu Cloan cerând în dieta din Cluj cu primejduirea vieții, drepturi pentru toți fii neamului românesc din Ardeal. Iar flacăra dătoare de lumină și culturală națională în micul Blaj s'a aprins acum sunt 169 ani prin școlile sale,

în cari s'au format atâtea apostoli ai culturii românești și cei mai mulți eroi ai idealurilor naționale. Acolo la umbra măreței noastre catedrale a sunat goarna de Arhiepiscop alui Andreiu Murășanu și glasul de tunet alui Bărnăușiu, acolo a strălucit fulgerul spadei lui Iancu prin care s'au sfărmat cătușele de veacuri ale iobăgiei.

Și aici în Bihor școlile lui Vulcan și alui Pavel au luminat mințile fiilor poporului român primejduit de ceața străinilor.

Dar ce să repet lucruri îndeobște cunoscute. Știut este doară că nu a avut neamul românesc durere pe care biserica noastră să nu o fie alinat, o luptă să nu o fi îmbărbătat, o izbândă să nu-o fi binecuvântat și preamărit. Și chiar la izbândă izbânzilor la înfăptuirea unității neamului, biserica noastră în chip eroic parte a avut prin zelul și sfatul Păstorilor și prin vitejia fiilor săi.

Drept aceea urmând și noi aceste venerabile tradiții și al numelor noastre indem, apreciind mai pe sus de toate însămnătatea și măreția zilei de azi, cu tot avântul sufletelor noastre luăm parte la acest mare praznic al neamului și după ce cu toată evlavia ne-am rugat la sfântul Altar ca Tatăl ceresc cu mila sa, să înalțe întru glorie neperitoare coroană regală și să ocrotească spre înflorire și prosperare scumpa noastră patrie română, vă rugăm Domnule Prefect, să depuneți la picioarele Inatului Tron al Majestații Sale Gloriosului nostru Rege, sentimentele celui mai profund devotament și a celei mai omagiale supunerii, urându-i dela Bunul Dumnezeu ca prin sfatul luminat al sfințicilor și prin brațul nebiruit al apărătorilor țării, întru mulți ani să domnezească glorios și împreună cu Augustal familie domnitoare să se bucure întru lungime de zile de a patriei mărire și de a Tronului splendoare.

Demontarea liniei ferate Cheresig.

Populația din satele situate de-a lungul liniei ferate Oradea-Mare-Cheresig s'a adresat Prefecturii județului cu cererea curioasă, ca prefectura să intervină la desființarea și să nu se strice această linie de către autoritățile C. F. R. Pentru a se da o mai mare importanță cererii, ea a fost predată de către o delegație a satei, care a protestat și cu grai viu în contra demontării liniei.

Delegațiunea a insistat asupra importanței extreme, care o are această linie pentru satele românești de-a lungul liniei. Șoselele sunt rele, depărtarea de la destul de mare, ca să nu se poată face aproape ori cel mult cu mari primejdii comunicația pe jos trăsuri la Oradea. Singurul fir de comunicație, față de acest izolat mănunchiu de sate românești cu este această linie ferată. Așa de ex. populația satei cultivă creșterea vitei valorizându-și produsele și derivatele lui creindu-și un însemnat câștig din această industrie transportând la această linie produsele lor la Oradea. Tot pe această linie se aprovizionează cu cele necesare comunității cu capitala județului.

Mai pe sus de toate, însă este această linie de o mare necesitate din punct de vedere social-cultural. Din aceste părți ținut de veacuri la stălpul înălțat și neștiinței s'a pornit cu un setos avânt pe calea culturii. Aceste câteva sate varsă zilnic câte un număr de unasută șasezeci de elevi, cari cu cărțile școlare lor țărănești și cu lecția învățată aleargă să-și ia locul pe băncile școlilor medii din jur unde se pregătesc pentru a repara apoi cele care s'au siliți să neglijăm în vremurile grele din trecut. de a studia și instrui a acestor 160 de viitori lucrători a acestui colț întunecat din Bihor este legată de existența acestei linii ferate, căci toți sunt fii de țărani și nu pot fi plătiți în această scumpete de educație în Oradea, ci ar fi nevoiți să se reintră în clăditul stănjilor.

Desființând această linie, satele românești de pe această linie din nemijlocita apropiere de frontieră ar fi să caute un debușeu, o eșire spre un centru de viață de peste frontieră, rămânând ai noștri numai lipsiți de binefacerile dominației române.

De ce ne asociem și noi la cererea și protestul populației din acele părți, rugând autoritățile comunității să renunțe la desființarea liniei Oradea-Mare-Cheresig?

La ocaziunea deschiderii liniei C. F. R. Oradea-Mare o delegație a satelor interesate cerut d-lui Ministru al Comunicațiilor în scris, în frunte cu părintele Cinca, ca aceasta să fie menținută.

Ministru al Comunicațiilor General Moșcu cunoaște foarte bine relațiile de aici și arat, în moment, că el nu are cunoștință de ceea ce s'ar fi luat în această chestiune. El spune că intențiunea guvernului și a d-lui Sale, mai ales la frontieră este intensificarea productivității, precum și ușurarea mijloacelor de comunicație, ca cel mai rațional mijloc de dezvoltare a vieții. Muncă și cultură sunt în primul rând de activitate. Să fie cu încredere, că nevoile populației vor fi luate în considerare. Noi am auzit cu deplină satisfacție această declarație. Servește spre liniștirea spiritelor populației agitate încă o dorință. Ca să fie un deplin acord conducătorii destinului țării în toate dispozițiile lor, și în urma acestor dispoziții, precum la dispozițiile de acum.

Chiar și din punct de vedere de importanță ca aceasta, nu se pot face fără ca să aibă toți factorii responsabili cunoștințe asupra ei.

Altfel, agită spiritele, invoacă tot felul de interese, și denotă pripeala cu care se rezolvă chestiunile prin principii.

Raportorul.

CRONICA SPORTIVĂ

De azi ziarul nostru deschide o pagină permanentă pentru înregistrarea evenimentelor sportive, îndeosebi din țara noastră.

Întruși de ideea clasică „mens sana in corpore sano“, și cunoșcând marea însemnătate a exercițiilor sportive asupra fizicului și psihicului, dorim, ca în această coloană să se înregistreze fidel toate manifestările vieții sportive, în același timp, înregistrând și fenomenele, ce s'ar observa în viața sportului nostru încă tânăr, dar mult dezvoltat. Vom lua act cu bucurie de toate evenimentele, cari ne vor apropia de nivelul sportiv european, vom încuraja, și prin modeste daruri vom sprijini toate năzuințele, care vor duce spre progres. Nu vom exita însă să ne adresăm glasul contra tuturor tendințelor de exagerare, cari, chiar pornind dintr'un sentiment de cinste, au ca rezultat regresul în loc de dezvoltarea mișcării sportive.

Ca publicul român, în bună parte necunoscut în cunoașterea mișcării sportive, să înțeleagă rolul ei educativ și social, vom da un exemplu:

Manifestările sportive se arangiază în toată țara și America, cu foarte puține excepții. În

Vești din Maramureș

Ehrenfeld guvernorul substituit din Ruszinszko, în săptămâna trecută în fruntea comisiei Cehoslovacă compusă din d-nii: secretar ministerial Francisc Vasicek, primpretorul din Rahău Bihumul Stale și reprezentantul agricultorilor, din frontieră Dr. Vladimir Patoika a vizitat prefectura județului pentru transarea prietenească a pășunilor alpine, smulse de frontiera nedreaptă Maramureșului românesc. Autoritățile locale au căzut de acord, cu Comisia Cehoslovacă pentru ratificarea învoielor supuse ambelor guverne. E semnificativă inițiativa pornită de la vecinii noștri, că simt nevoia de un aranjament prietenesc cu noi.

Interesele superioare de stat, cele politice și economice, cer necondiționată alipire a Maramureșului din dreapta Tisei la România. Fapt așteptat în urma discuțiilor pentru lichidarea așa numitelor teritorii autonome ucrainiene.

*

Sezonul stațiunilor balneare de stat din Caștiu și Ocnașugătag să începe la 1 Iunie și durează până la 15 Septembrie a. c.

*

În 6 Maiu s'a înființat în Sighet despărțământul din Maramureș al Asociației Funcționarilor Intreprinderilor de lemne din Ardeal. Președinte a fost ales Rappaport Mali, vice-președinte Fränkel Armin, iar secretar Heres Ferencz.

*

S'a reconstituit filiala „Crucei Roșii“ din Sighet în frunte cu președintele Ilarie Boroș vicar.

*

Prefectura a depus 5000 lei din fondul cultural Județean create de Consiliul Dirigent la dispoziția Societății „Principele Mircea“.

*

Este senzațională polemica din Gazeta Maramureșană dintre senatorul Sălăjan și protopopul Emil Bran și cunoscutul Dr. Peter Mihalyi, referitor la încercarea de a frusta statul cu 26 milioane lei prin preluarea liniei salinelor, în proprietatea statului cu răscumpărare, atunci când în 1926 gratuit are să treacă în posesiunea statului român. Combinația economică de sub prezidiul trădătorului Mihály Péter, banca evreiască „Köszgazdagsági Bank“ din Sighet a cumpărat jumătate acțiunile din Svițera. Preluarea a și fost ordonată, când intervenind părintele Bran panamaua s'a încurcat. Polemica va face lumină, — și e de dorit, în interesul și a altor ținuturi.

*

Agenți fără suflet îndeamnă populația săracă să emigreze la America de sud. Trecuri peste vama Cucului, le promit pașaport și avans considerabil. Eludându-se legea R. A. nu este nădejde de împrumut, cei învățați a vagabonda cu tabinul prin lume, sunt supuși unei mari și periculoase tentațiuni. În schimb din Cehoslovacia vin roșii de „Katzapeși“ încât numărul evreilor s'a sporit din 1920 cu cel puțin 4000 suflete la 40,000 față de 82.000 români.

Correspondent.

Aspecte din Beiuș

De un timp încoace orașelul din Bihor a devenit terenul unor lupte cu cari nu ne putem asimila.

Mai multă înțelegere ar fi spre folosul tuturor, și răul se poate stârpi mai ușor prin o ținută conciliantă reciprocă, decât prin vătămarea aceluia, cari au dreptul de a spune, că au depus o muncă devotată pentru neamul și biserica românească, fără deosebire de confesiune.

Dumnezeu nu a format omul după o singură confesiune.

Ne informează un beiușan, că în ziua de 10/23 Mai, la Beiuș Primpretorul a ordonat timpul serviciilor divine pe ora 8 dim.; deși în celea interne de mii de ani „non judecat pretor“. Greco-catolicii au avut un serviciu religios cu asistență și corul Hubic la orele 9. În timpul serviciului a intrat în biserică pe câteva momente Comandantul Pieții, alte oficialități la acest Te-Deum românesc nu au luat parte.

Te-Deumul oficios al bisericii greco-ortodoxe, a fost fixat pe orele 9, în piața din fața gimnaziului. Câțiva studenți greco-catolici au rămas cu capetele acoperite. S'a comentat cazul, greșit ori intenționat, noi nu o cercetăm. S'a raportat și forurilor de sus. Noi nu aprobăm!

Știm că în Oradea-Mare acum sunt 2—3 ani erau aceleași situații insuportabile pentru intelectualii cari nu se lasă orbiți de interesele confesiunilor diferite.

Cultul religios e liber, precum liberă este gândirea omenească, izvorul lui.

Sunt 2 biserici românești. Constituția nouă fixează drepturile fiecăreia. Să nu jignim reciproc sentimentul religios.

Fără a ne amesteca în polemica ziarelor locale, zicem, — dragoste și iubire de frate va surpa granițele ridicate de oameni cu păcate, cum suntem cu toții.

AVIZ!

Toți depozitarii de ziare cari doresc să desfacă și ziarul nostru, să se adreseze direct Administrației ziarului la Oradea-Mare, Str. nr. Deák No. 2.

PICTORUL C. VLAD

— O expoziție de tablouri românești la Oradea-Mare, —

În sala cea mare dela prefectură a deschis de câteva zile o expoziție de tablouri pictorului ardelan d. C. Vlad, Originar din părțile Sibului tânărul artist, îndrăgit cu sufletul de frumusețile naturale ale locului său de naștere, ne zugrăvește pe pânze un colț din marginea Ardealului. Atmosfera curată dela țară, cu pacea și seninătatea ei, munca câmpului, dogorât de soare și îmbrăcat cu flori, idila jocului de Dumineca, liniștea satului în dricul verii, sunt peisajele favorite pentru penelul d-lui Vlad, pe care l-am putea numi un fel de Coșbuc al picturii noastre. Carul cu boi, ciobanașul cu turma de oi, țărâncele la seceriș, popasul țiganilor și hora din sat, ne amintesc în cântă pe marele Grigorescu, fără însă a-l copia sau imita în mod slugarnic. Portretele și peisajele d-lui Vlad poartă pecetea și savoarea aerului din împrejurimile Seliștei. Coloratura dânsului e fină și bogată. Fantezia îl face mai mult poet, decât naturalist sau verist în pictură. Nu avem de gând să facem aici o apreciere mai largă a acestui pictor. Voim numai să atragem luarea aminte a publicului nostru cult și înțelegător de artă, din Oradea-Mare și Bihor, asupra d-lui Vlad, un talent vrednic de aprecierea și îmbărbătarea noastră. O facem aceasta chiar și din datorie națională, știut fiind că pe la noi sunt mulți oameni cu pară, cari nu au nici un tablou și nici o operă de vr'un artist român în casa lor. Au însă destule tablouri de pictori streini, mediocri sau chiar fără valoare. O curată și senină atmosferă de sat românesc se desprinde din pânzele d-lui Vlad, vr'o 70 la număr, pe care, considerând actuala depreciere a valutei le găsim foarte accesibile pentru cumpărare, prețurile lor fiind mai mult decât moderate. Să ne adăpăm o clipă sufletul la acest izvor de artă națională și să cercetăm cât mai mulți expoziția pictorului Vlad. Expoziția rămâne deschisă câteva zile. Intrarea publicului amator este gratuită.

Diverse știri sportive

Campionatul regional de football-asociație din Regiunea Oradea-Mare este pe sfârșite. Match-ul cel mai important se va juca Duminecă între echipele NAC. și Egyetértés, dela a cărui rezultat depinde campionatul și clasarea echipelor prime. Intrucât Egyetértés câștigă, are șanse de a deveni campion, la caz contrar va ocupa locul al treilea după NAC. Se ia ca sigur, că și în anul acesta va eși campion „Törékvés“, echipa muncitorilor din Oradea-Mare.

Echipa românească „Bihorul“ a terminat toate jocurile, achitându-se în mod onorabil. Numărul punctelor câștigate este 12, iar actualmente ocupă locul al patrulea, ceea ce denotă o excelentă progresare a acestei echipe.

INFORMAȚIUNI

Academia Română a primit Miercuri între membrii săi pe poetul Octavian Goga, care a luat locul lui Gheorghe Coșbuc. A primit și M. S. Regele însoțit de ministrul Mișu. Suveranul răspunzând la salutul de bunăvenire rostit de d. Pârvan a declarat că ebucuros să asiste la recepția poetului, care a ținut sus drapelul adevăratului românism. Octavian Goga a vorbit despre Gheorghe Coșbuc. I-a răspuns d. Bogdan Duică, profesor universitar. M. S. Regele a prezidat. Profesorii universitari, studenții, scriitorii, ziariștii și oamenii politici, — toate categoriile vieții noastre intelectuale erau reprezentate în tribuna de unde sute de fețe încălzite de admirație priveau serbarea Academiei.

Scotus Victor marele publicist și profesor univ. englez a fost membru coresp. al Academiei Române. În prezent se află în Ardeal. El este acela, care a lăsat apărarea intereselor românești încă pe timpuri de pace. El duce și astăzi în ziarele engleze o campanie de purificare a moravurilor dela noi.

Dr. Demetriu Mangra a câștigat procesul intentat contra Statului la Curtea de Casație. El este astăzi primjurisconsultul de drept al orașului Oradea-Mare. Vom reveni în numărul viitor.

Dr. Dionisie Sabău medic este numit de șefmedic, al secției venerologice, la Spitalul județului Bihor. Ca medic specialist în boale venereice cu praxa câștigată în străinătate, va deschide în curend ore de ordinație pentru publicul doritor.

Oficiul de închiriere în baza legii pentru înființarea oficiilor de închiriere, publică de libere locuințele următoare:

La 1 Iunie 1923 ora 3 p. m.

1. Str. Axente Sever No. 6 1 cameră și bucătărie. 2. Strada Paris No. 9 1 cameră și bucătărie. 3. Str. Szaniszló No. 31 1 cameră și bucătărie.

Toți acei cari doresc a închiria locuințele de mai sus sunt rugați ași înainta cererile la acest oficiu, împreună cu actele și certificatele prin care să dovedească că nu au locuință sau sunt evacuați. Oradea-Mare, la 26 Mai 1923.

Fildan, șef. of. de închiriere.

Liga culturală de sub conducerea Profesorului-savant N. Iorga, și-a ținut adunarea generală în zilele trecute la Galați. D. Iorga a făcut importante declarații la dezvoltarea culturală a națiunilor, la naționalismul adevărat. A enunțat principii asupra cărora vom reveni, mai pe larg.

În lunie se plătesc funcționarilor și isporurile. D. ministru V. Brătianu a trimis un ordin circular tuturor ministerelor, prin care le invită ca, în statul de salarii pe lunie să se treacă și sporul, ce se cuvine dela 1 Aprilie a. c., din fondul de 500 milioane lei, conform curbei Lalescu și hotărârilor comisiei budgetare. Dacă până la sfârșitul exercițiului financiar, suma de 500 milioane nu va fi suficientă, guvernul va deschide credite extraordinare.

Incendiu. În 29 Mai ora 7 a izbucnit un incendiu în magazia luterană a întreprinderii de filme „Dacia” din str. Iosif Vulcan în institutul evanghelic de fete și a liceului evreesc. Lângă biroul firmei era atelierul în care se lucrau filmele, care, din cauza unui circuit scurt al curentului electric (Kurzschluss), s'au aprins — și au ars. Aranjamentul sârmelor era contrar regulilor prescrise ca fiind periculoase de a da naștere focului. A explodat și o sticlă cu eteracetone care stătea pe masa de lucrări. Focul a fost stins de către pompieri în timp de 30 minute. Directorul firmei este d. Rosenberg domiciliat în Oradea str. Simeon Bărnuțiu No. 1. Pagubele se evaluează la peste 1 milion.

În urma unei telegramă apocriză, dată la oficiul postal din Oradea Mare în numele subșefului siguranței din Satu-Mare M. Băncillă, către Min. de Interne, acela a fost mutat la Brașov. Dispoziții ca acestea, compromit cinstea funcționarilor, și autoritatea administrației.

Direcțiunea generală a comunicat punctelor vamale, să interzică intrarea în țară a ziarului „America”.

Serbările presei în Arad vor avea loc la 3 Iunie (Duminecă).

Reununea „Cele Trei Crișuri” a hotărât să organizeze pe ziua de 12 Mai cor. un festival artistic la Teatrul „Regina Maria”. Festivalul se va da cu ocazia serbărilor semicentenarului societății studențești din Viena „România Jună” organizate în întreaga țară și pentru sporirea fondului ridicării în Cluj a unui monument marelui poet Mihail Eminescu. Iși vor da concursul artistul violonist din București Al. Albu, soții Mărcuș, col. Bacaloglu, Corul școlilor normale. S'a invitat un domn profesor universitar din Cluj, pentru a ține o conferință asupra trecutului „României Jună”.

Cu ocazia congresului femeilor române din Alba-Iulia Minist. Muncii a dăruit suma de 200.000 Lei diferitelor instituții de binefacere din acel oraș.

Circulară. Domnul Comandant al Trupelor din Garnizoana Oradea-Mare, constatând cu o vie satisfacție că buna ordine și liniște atât în oraș cât și în localurile publice și că patronii localurilor publice, conștiinței de îndatoririle ce le revin, au dat dovadă că nu permit în localuri scandaluri sau gesturi nepermise și demonstrative, pe de o parte având în vedere, sezonul de vară, când publicul simte nevoie a se recrea mai mult pe timpul serei. Se face cunoscut, atât publicului cât și tuturor patronilor de localuri publice, că ora închiderii localurilor publice se prelungeste până la ora 3 noaptea, cu obligațiunea a se plăti taxele cuvenite fiscalului, pentru această prelungire. Localurile în cari se vor petrece abateri dela buna ordine scandaluri, etc. li se vor ridica această favoare, dispunând la rigoare și închiderea localului și chiar pedeapsa cu amendă. Oradea-Mare, la 29 Mai 1923. Prefectul poliției.

La 27 Iunie 1923 expiră termenul de 3 luni, acordat de Constituție evreilor, pentru depunerea de încetățenire. Acest termen nu mai poate fi prelungit, sub nici un motiv.

Direcțiunea generală C. F. R. a dat azi înștiințarea că, transporturile de lemne se pot satisface în masă mai ales acum, când nu a început campania de cereale.

În acest scop s'a afectat o bună parte și din vagoanele coperite, pentru încărcarea lemnului de foc.

No. 18—1923.

Publicațiune.

Se publică concurs de licitații ne pentru furnizarea a 160 m². lemne de foc necesare încălzitul localurilor căminului pe anul 1923—1924. Ofertele referitoare sunt a se înainta Direcțiunei Căminului de ucenici str. Sft. Ladislau No. 42. în timp de 5 zile. Licitațiunea se va ține în 14 c. DIRECȚIUNEA.

Adunarea Deputaților

În ședința de Joi Camera Deputaților a fost terenul unor lupte cari ar fi putut fi transportate la circ. Dacă acestea nu ar arăta spiritul trist care domnește în țara noastră, am surăde și atâta tot. Văzând cu câte greutate trebuie să luptăm pentru consolidare, nu ne vine să rădem, stăm pe gânduri și ne gândim, că unde vom ajunge?

Deputații Jianu și Iacobescu au sulevat din nou omorul ominos din Basarabia.

Președintele înaintează raportul comisiei disciplinare, pentru eschiderea deputaților Mihalache și Madgearu dela 10 ședințe ale Adunării.

Mihalache protestează, cu ton energic se avântă la tribună. Questorul Manolescu îl ridică, deputații naționaliști și țărăniști înconjoară tribuna, eliberându-l pe Mihalache, încât Președintele trebuie să suspende ședința.

După 5 minute, la redeschidere Mihalache dorește a vorbi mai departe. Questorul Manolescu vrea din nou să-l depărteze. El rezistă, se'ncaeră, Manolescu îl lovește în cap cu o urnă Filipescu îl atacă pe Manolescu, deputații liberali îl lovesc pe Filipescu, în al cărui ajutoarsare deputatul Leanca.

Președintele încheie din nou ședința. La redeschidere opoziția zbură: hoți, pungăși!

Majoritatea votează eschiderea deputaților Mihalache și Madgearu. Președintele provoacă pe Mihalache să părăsească sala, el rezistă. Opoziția înconjurându-l îl ia snb scut, și președintele trebuie să dea cuvântul deputatului Madgearu care vorbește despre naționalizarea „Reșița”.

TEATRALE

În agitație mare care se făurește în jurul niilor pentru teatrele maghiare din Ardeal și la tațiile efemere contra trupelor mixte de teatru în minte o mică epizodă din anul 1913. Era în Mare concertul artiștilor Mărcuș—Crișan—Act. În turneul lor, acești artiști devotați, pe timp Ardealul—Banatul de-a lungul, și răspundeau zicală românească, ca apostolii aleși a neamului sieri „Soc. pentru fond de teatru român”, s'au Oradea-Mare. Era seara târziu. S'a adunat în „mercială” întreaga inteligență din jud. Bihor Oradea-Mare. Și a trecut ore de grea cumpănă ciumat sufletul tuturor, românii așteptau ca să telegere, cultura lor, bătea la porțile civilizației fost aproape miezul nopții, când Șeful Poliției, concertul împreună cu o mică reprezentatie de diletanții români, anunțată de altfel cu săpă nainte autorităților. Noi ne aducem aminte at care a cuprins sufletul nostru, și ne readucem de vremurile când în casa părintelui Mărcuș, despărțământului „Astra” din Mădăraș jud. apărut jandarmii împănaji, controlând chiar și se vorbea în camerele locuinței private.

Libertate! Ideea nici odată nu a fost pînă în cătușele în cari se mișca pe acelea vremuri, doară vorbă de altceva, decât de emularea conștilor din comunele județului Sătmar.

Pe acelea vremuri societatea românească dornică de teatru, a avut dorința, să-și exprime sa prin teatru. Nu a putut să o facă, fondurile români nu au ajuns, iară statul maghiar av cultură, civilizație altă concepție, decât aceea de noi astăzi.

Ungurii au cunoscut o singură cultură maghiară. Exstra Hungariam non est vita, nu este invenție, a fost realitatea care a doborât rânge toate cetățile culturii de alt neam. Și de aceea a avut efectele — evenimentelor dezvoltării care a sosit.

Noi o punem cultura lângă cultura, și să înțelegere!

ULTIMA ORA

București — La Consiliul de ministri a vorbit și ministrul instrucțiunii purt. Anghelescu afirmând că nu-și poate ațitudine de până acuma luată față de ziunea studenților referitor la numerus Guvernul va revizui măsurile disciplinare și va asigura prezențiunile materiale ale șimii. (Rador).

***

Iasi, 29. Se telegrafiază din Hotin atac bolșevic s'a înfăptuit acolo. Mai e cuitori găsiți în casele lor au fost împu bolșevici. În cele din urmă bolșevicii și numeroase case țărănești și unora le-au, intervenind forțe numeroase din ba dispărut.

***

București. — Agenția Rador. Unv informat din cercuri militare, că bolșevici începutul lunii Mai au încercat nume cursiuni la graniță și concentrează în n manent trupe la malul Nistrului. Mulți persoane suspecte au trecut în ultimul Basarabia, însă au fost prinși la timp de de siguranță ale statului. Călătoria generalului Popovici comandantul militar sarabiei la București e adusă în legătură cu evenimentele.

***

București. — (Rador). Eri seară de 20 inși în frunte cu maiorul de rezervă au intrat la expoziția de pictură a caricatur români, unde au nimicit toate caricatur reprezentau membrii familiei Regale. A senatori au suferit pagube simțitoare.

***

Paris, 29. — Camera a votat contra 115 voturi, avansul de 100 franci făcut guvernului român. (Rador)

***

Paris, 29. — Convenția privitoare la organizarea Comisiunei Dunărei a fost semnată. Comisia va fi compusă, în virtutea pacei, din delegații Austriei, Ungariei, Iugoslaviei și Cehoslovaciei.

***

Londra, 30. — „Daily Express” din Constantinopol că, criza orle considerată ca înlăturată.

***

Londra, 29. — În cercurile politice Londra se pune ca d. Baldwin e în înceapă o acțiune pentru aplanarea conflictului franco-german. (Rador.)

CRONICA ECONOMICĂ

nic nu crez că poate fi mai instructiv în cât un voiaj. În adevăr omul care poate vogaj, are ocazie de a vedea multe, a se și apoi din cele văzute și auzite, com- în cea ce știe, să tragă multe învățăminte pe atât pentru el, cât și pentru semenii săi. curând am avut prilejul ca făcând o mai depărtată să văd o mulțime de lu- te m'au impresionat într'un mod deosebit, pe voi să le comunic cât mai detaliat și artitorilor și cititorilor noștri.

Am trecut frontiera în Ungaria, la Borș și acolo de Wiena și de Praga, nu vezi o palmă de pământ ne arat, ne sămănat și at. Majoritatea sămănturilor, cam 90% grâu sau secară. Numai o mică parte, se văd arături de porumburi, iar restul 5% sunt cu fânețe artificiale (Lucerna, c.). Arăturile sunt făcute cu o îngrijire rară, brazdele adânci, drepte și regulate. Se netezite cu mare îngrijire și orice ară- bine borurată și nivelată. Nu se vede colovan, totul pare că este pictat. Grânele se văd în rânduri de o frumusețe rară tot sunt făcute numai cu mașini agricole. plină de viață a primăverii, varietatea trilor, dau terenului un aspect superb. —

Se vede muncă ordonată, metoda ca și re. Te doare însă inima când te gândești, în România este un teren binecuvântat de zeu, bogat dar nelucrat. În drumul spre vezi câmpuri întregi ne arate, ne sămă- ce este păcat de ne ertat. Mulți acuză rară, pe care dau vina nesămănăturii și ei pământului. Aceasta nu este singura ranul care a primit pământul l'a muncit, că munca sa nu este sistematică, că nu de unelte agricole perfecționate cu care pască pământul, este just. Dar el a arat de rău, a sămănat și tot va produce

burile ne arată însă, au rămas așa din neglijența autorităților noastre, care se cei 4 pereți a-i unui birou, lucrează bi- câte-va hârtii pe zi și crede că și-au ra. Nimeni nu ese la câmp să vază ce și cum s'a lucrat? Nimeni nu caută să se face sămănturile și care sunt cauzele făcut ca azi să avem atâtea terenuri ne

imeni nu sfătuește pe țaran nimeni nu- me atunci când uni dintre ei, sunt negli- gnt atâția consilieri agricoli, atâția pre- trimpretorii, care fie cu cuvântul, fie cu uia, ar fi putut contribui mult, ca toate să fie arate. Scuzele ce ei ar putea sunt drepte.

Ca ar fi un ministru energic, care se aplice sancțiuni primpretorilor, prefectilor și con- agricoli, sunt sigur că nu s'ar mai po- în România o palmă de teren ne arat, ancit.

eva a voit să introducă obligativitatea Politicani noștri însă orbiți de patima în loc a sprijini acest fapt bun pentru pentru indivizi — au făcut demagogie, pretat și speculat această măsură bună, atinge libertatea individuală, care este de constituție. Ce înconștiență și ce mare decât aceasta poate să fie?

ul are un drept și anume să regulamen- o lege munca. Să se indice fiecărui sat, cât porumb, ovăs, orz etc. să cultive an; iar autoritatea Comunală să fie supraveghea sever execuția acestei legi.

Cine nu ară pământul său, să fie supus la anume sancțiuni cum ar fi; lucrarea pământului de comună cu plată, sau darea lui pentru muncă, dar fără arendă, la cei vrednici cu condiția ca ei să-l are și samene. Atunci nu am mai vedea mii de pogoane ne arate. Să se impue anumit mod de arat, de lucrat pământul. Agronomii să fie organe case să facă școala poporului, iar nu poli- tică. Să li-se impue prin regulament tot cea ce trebuie să facă și să li-se dea și autoritatea necesară — iar ce-i incapabili să nu fie tolerați, ci trași și la răspundere.

Când vom avea tot terenul bogat al româ- niei în întregime bine arat, muncit și îngrijit, atunci vom avea o producție enormă, vom exporta și valoarea leului se va ridica. Viața va fi și ușoară și plăcută. De geaba țipăm noi acum. Cu țipete, cu conjecturi nu se va ridica leul. Vroim a ridica leul să se muncească tot teritoriul țării. Am văzut în Cehoslovacia terase întregi nivelate, muncite, unde la noi pe asemenea terenuri nu se pot sui nici caprele, așa de prăpastioase ar fi.

A. N.

Nr. 357 exec. din 1923.

Publicație de licitație.

Subsemnatul executor judiciar delegat, prin aceasta aduc la cunoștință publică, că în urma deciziunii judecătorei de ocol urbană-rurală din Oradea-Mare de sub Nr. 2979/1922 efectuându-se execuția de escontentare-asigurare în favorul ur- meritorului Crișul domiciliat în . . . și reprezen- tat prin avocatul Dr. Teodor Popa în sarcina urmeritorului din Oradea-Mare pentru suma de 6074 Lei bani capital și accesorii și ordonându-se prin decizia judecătorei de ocol rurală-urbană din Oradea-Mare sub Nr. 2231/1923 licitația asupra mobililor și altor mișcătoare secvestate și esti- mate în valoare de 6780 Lei bani, se fixează termen de licitație pe ziua de 22 Iunie 1923 în comuna Oradea-Mare Str. Calvaria Nr. 16 ora doua d. m. când mișcătoarele secvestate se vor vinde pe lângă plățirea prețurilor de cumpărare în numerar și în caz de necesitate și sub prețul de estimare, și până la concurența creanței secvestranților anteriori ori a suprasecvestranților întrucât aceștia și-au câștigat asupra acestora drept de ipotecă.

Se provoacă toți aceia, cari-și revendică escontentare din prețul de vânzare al lucrurilor ce se vor licita, întrucât secvestratea în favorul lor s'ar fi făcut anterior și aceasta nu s'ar învedera din procesul verbal de secvestare să nu întrelase a-și prezenta anunțările în scris la subsemnatul delegat, până la începerea licitației.

Termenul legal se va socoti din ziua ce urmează după afișarea publicației și judecătore. Oradea-Mare, la 25 Maiu 1923

N. N. indiscifrabil executor judiciar.

HACKMAYER

CROITOR BĂRBĂTESC

CROITORIE ORIGINALĂ FRANȚUZEAȘĂ

STOFE ENGLEZE ÎN DEPOZIT

ORADEA-MARE. — Str. AVRAM IANCU, 2

Nr. 358 exec. din 1923.

Publicație de licitație

Subsemnatul executor judiciar delegat, prin aceasta aduc la cunoștință publică, că în urma deciziunii judecătorei de ocol urbană-rurală din Oradea-Mare de sub Nr. 6840/1922 efectuându-se execuția de escontentare-asigurare în favorul ur- meritorului Ioan Tripon domiciliat în Oradea-Mare și reprezentat prin avocatul Dr. Teodor Popa în sarcina urmeritorului . . . din Oradea-Mare pentru suma de 2500 Lei capital și accesorii și și ordonându-se prin decizia judecătorei de ocol rurală-urbană din Oradea-Mare sub Nr. 2239/923 licitația asupra mobilelor, și altor mișcătoare secvestate și estimate în valoare de 7000 Lei, se fixează termen de licitație pe ziua de 22 Iunie 1923 în comuna Oradea-Mare Str. Petru Maior Nr. 3 când mișcătoarele secvestate se vor vinde pe lângă plățirea prețurilor de cumpărare în nu- merar și în caz de necesitate și sub prețul de estimare, și până la concurența creanței secvestranților anteriori ori a supra secvestranților întru- cât aceștia și-au câștigat asupra acestora drept de ipotecă.

Se provoacă toți aceia, cari-și revendică escontentare din prețul de vânzare al lucrurilor ce se vor licita, întrucât secvestrate în favorul lor s'ar fi făcut anterior și aceasta nu s'ar înve- dera din procesul verbal de secvestare să nu întrelase a-și prezenta anunțările în scris la sub- semnatul delegat, până la începerea licitației.

Termenul legal se va socoti din ziua ce urmează după afișarea publicației la judecătore, Oradea-Mare, la 25 Maiu 1923.

N. N. indiscifrabil executor judiciar.

Nr. 359 exec. din 1923.

Publicație de licitație

Subsemnatul executor judiciar delegat, prin aceasta aduc la cunoștință publică, că în urma deciziunii judecătorei de ocol urbană-rurală din Oradea-Mare de sub Nr. 6263/1922 efectuându-se execuția de escontentare-asigurare în favorul ur- meritorului Ioan Lazar domiciliat în Oradea-Mare și reprezentat prin avocatul Dr. Teodor Popa în sarcina urmeritorului . . . din Oradea-Mare pentru 2000 Lei, capital și accesori și ordonându-se prin decizia judecătorei de ocol rurală-urbană din Oradea-Mare sub Nr. 2226/1923 licitație asupra trăsurei, și altor mișcătoare secvestate și estimate în valoare de 1000 Lei, se fixează termen de licitație pe ziua de 22 Iunie 1923 în Oradea-Mare Str. Victoria Nr. 42 ora 4 d. am. când mișcătoarele secvestate se vor vinde pe lângă plățirea prețurilor de cumpărare în numerar și în caz de necesitate și sub prețul de estimare, și până la concurența creanței secvestranților an- teriori ori a suprasecvestranților întrucât aceștia și-au câștigat asupra ccestora drept de ipotecă.

Se provoacă toți aceia, cari și revendică escontentare din prețul de vânzare al lucrurilor ce se vor licita, întrucât secvestratea în favorul lor s'ar fi făcut anterior și aceasta nu s'ar înve- dera din procesul verbal de secvestare să nu întrelase a-și preznta anunțările în scris la sub- semnatul delegat, până la începerea licitației.

Termenul legal se va socoti din ziua ce urmează după afișarea publicației la judecătore. Oradea-Mare, la 25 Maiu 1923.

N. N. indiscifrabil executor judiciar.

GRĂDINĂ DE VARĂ.

Am onoare a aviza Onor. public că am redeschis RESTAURANTUL DIN NOU TRANSFORMAT

La „DEALUL ZORILOR“
HEGYALJÁHOZ

Pentru comoditatea publicului dornic de distracție am aranjat separeuri, unde pe lângă aerul plin de mireme al dealurilor, stă la dispoziția publicu- lui băuturile, vinurile proprii și mâncă- rile calde și reci cu prețuri convenabile.

Pentru serate și banchete dis- pun de săli deschise și închise. Zilnic concertează o muzică distinsă. Cere sprijinul Onor. public

STEFAN VICSAY

Proprietarul Restaurantului fost „Karger“.

PRODUSELE FABRICII DE BERE
CZELL
DIN CLUJ

Berea nutritoare „Hercules“
și Berea deschisă „Monoștor“

cauza calitatilor lor neintrecute sunt Mărcile Conducătoare

Cine dorește să bea bere bună să
ceară pretutindeni numai pe acestea.

Principal „ORIENT“ S. A. pentru Industrie și Comerț
Oradea-Mare Str. Gilányi, 5—7. Telefon 3-98.

TELEFON 3-98

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMÂNEASCĂ

SOCIETATE PE ACȚIUNI ▲ ORADEA-MARE

TIPOGRAFIA, LITOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA:
STRADA F. DEAC No. 2
TELEFON No. 10-02

LIBRĂRIA ȘI PAPETĂRIA:
PARCUL TRAIAN No. 6
TELEFON No. 10-16

Atragem atențiunea publicului românesc că Librăria românească (Parcul Traian No. 6)
este asortată cu toate cărțile de literatură și știință românești. În depozit se află
asortimente de hârtii speciale, precum orice recvizite de birou sosite în curent din
străinătate. Avem în depozit o cantitate considerabilă de registre și state cu prețuri
dela 30 Lei până la 950 Lei, în legătură simplă și în legătură specială de piele.
Avizăm că toate cărțile literare didactice sunt spre vânzare cu prețurile indicate de
editură și autori. Pe lângă cea mai mare jertfă dorim să servim cu promptitudine.

Cu ultimul transport, ne-au sosit următoarele cărți:

Literatură:			
G. Oprescu: Țara noastră	Lei 100	Oscar Wilde: Prințul Fericit	Lei 40
R. Ortiz: Renașterea la Florența	" 45	Zamfirescu: O muză	" 25
Sl. Bezdechi: Aristofan	" 45	Stevens: Prin împărăția furnicilor	" 22
Ant. Fogazzaro: Daniel Cortis	" 40	Etc., Etc., toate din Editura „Cultura Națională“.	
N. Davidescu: Inscriptii	" 30		
C. Petrescu: Versuri	" 25	Cărți de drept:	
V. Moscovici: Fântânile Lumini	" 25	Noua Constituție Română	Lei 6
I. Pillat: Pe Argeș în sus	" 30	Bogdan Ionescu: Observațiuni, Critici relativ la Judecarea Daunelor Intresse în caz de Absolutisme și Achitare	" 20
Vanderveide: Socialismul și agricultura	" 30	„Dreptul Penal” Modul de formare a „Dreptului”	" 12
L. Blaga: Tulburarea apelor	" 32	Casnlteanu: Dreptul și Procedura Exe- cuțiunii Silite	" 60
M. Gheorghiu: Din Lirica Armeană	" 35	Dedulescu: Noțiuni de Statistică	" 38
R. Leon: Iubirea iubirilor	" 35	Predovici: Codul Penal Ed. II	" 40
R. Rosetti: Dincolo de hotare	" 35	Negrea: Drept Civil	" 160
Cezar Petrescu: Scrisorile unui Răzăș	" 30	T. Pop: Drept Penal V. I—II. 401	" 401
Const. Gane: Prin viroage și Coclauri	" 30	N. N.: Arhiva pentru Drept și Politică	" 100
B. Luca: Teatru	" 30	Dr. Bartha: Az uj és régi lakbérleti szerződéssek meghosszabbítása	" —
M. Sorbul: A doua tinerețe	" 25	Pop T.: Direcționar Iuridic	" 330
I. Minulescu: Romanțe pentru mai târziu	" 25	A. Stănceanu: Direcționar de buzunare pentru tălmăcirea Cuvintelor Radicale	" 21
H. St. Streiman: Revizuire	" 25	N. Iorga: Dicționar de Citate Românești	" 18
J. Maragall: Laude	" 30		
Karl Gullernje: Pelerinul Kamafta	" 40		
Tharaud: Umbra Crucii	" 35		
Ludv. Holberg: Trei Comedii	" 35		
Constant: Adolf	" 30		
Shakespeare: Hamlet	" 40		

SECȚIA LITOGRAFICĂ

inzeștrată cu cele mai fine culori de cer-
neluri execută cu cea mai mare fineță ori-
ce lucrări atingătoare în această branșă
având un maestru-desenator diplomat.

ATELIERUL DE LEGĂTORIE

asortat cu materialele necesare ce
mai moderne execută lucrări de bran-
șă solidă, curată, frumoasă și ieftină.
Încurajați industria Românească!